Број 250. У Новом Саду, у недељу 12. новембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. за Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Кригер у Европи.

Енглески листови већ изодавна доносе, да је рат у Транзвалу свршен. И што још има борбе, то је борба са незнатним четицама бурским, које се на своју руку боре. Анексија и Транзвала и Оранжа, већ је објављена и уређена јака полиција, која има да заведе у освојеним транзвалским државицама ред и мир. И чак се не једном већ наговешћивао скорашњи повратак лорда Робертса у Европу, јер је своју задаћу зар у јужној Африци свршио.

Међутим борба у јужној Африци још непрестано траје. Чете бурске појављују се на све стране и у Транзвалу и Оранжу, па и у Наталу. И те чете ударају на јака оделења енглеске војске ударају чак и на градове, у којима је енглеска посада. И те чете не дају Енглезима мирна часа, наносе им пораз за поразом. И Енглези у пркос својој огромној војсци, не могу да осигурају ни најглавнију железничку пругу из Капа у Блемфонтен и Преторију. И све то јасно доказује, да убојну линију Бура не испуњују само појединци, већ да је то још доста јака и уређена војска.

Но у најновије време стигла је из Блемфонтена врло важна вест. Енглези наиме дижу код Крадока нови градић, да би могли да одбране Блемфонтен.

Ова вест најбоље расветљава данашње стање, и ово јасно сведочи да рату транзвалском још није крај. Ово најбоље сведочи, да су и сами Енглези уверени, да ће рат овај још дуго трајати, и ово најбоље сведочи, да Енглези ни у самом Блемфонтену, ни Преторији нису сигурни.

И у ово време крочио је Кригер на европско тло. Дошао је у Европу, не да тражи милости већ правде. И при свечану дочеку своме, а пред многим искупљеним народом из целе Европе рекао је, да је дошао да тражи примирителан суд, да суди у ствари овог отимачког рата. Но седи председник Кригер рекао је још и ово: „Ми ћемо се борити до последњег човека. Ако наше републике нестане, нестаће је само за то, што више неће бити ни једног Бура, ни једне бурске жене, ни једног бурског детета у животу.“

И у Лондону се јако забринуше због ова доласка Кригерова у Европу. Но имају и раштa. Кинеско се питање данас већ толико заплело, да је врло лако могуће да ће доћи до потпуно разлаза међу силама. Америка већ иступа из те заједнице, а сукоби међу Русијом, Француском и Енглеском све су већи. И ко може да пориче, да неће баш транзвалски рат врло велику улогу играти, кад дође до разлаза међу силама. Велике су жртве и велике чињенице морале по среди бити, када су Русија, Француска и Америка, допустиле да Енглеска у јужној Африци ради шта хоће. Но изазове ли кинеско питање друге прилике, нема сумње да ће и транзвалски рат доћи на тапет.

И баш кад је међу европским силама због кинеског питања тако велико врење, стигао је Кригер у Европу. Долазак Кригеров у Европу избациће још већма на површину себичност и лукавство енглеско, узрујаће још више духове против ње.

Никада Кригер није могао по Енглеску незгодније стићи у Европу но данас. За то је долазак његов и помео мудре енглеске дипломате, и за то са страхом прате сваки његов корак.

Много се писало о томе, како је долазак Кригеров у Европу довео европске државе у неприлику, јер нису знале како да га дочекају, и дал да га дочекају. Писало се чак и о томе, како су Кригера известиле све државе, да га под данашњим приликама не могу радо гледати у својој земљи И тврдило се, да Кригер неће ни у Француску. ни Русију, ни Низоземску, ни Немачку, већ ће се настанити у каквом топлијем јужном местанцету. Нема сумње, да би то Енглеској најмилије било.

Но ево где Кригер стиже у француско пристаниште Марсељ. Ту је дочекан најсвечаније, а ту се искупили преставници свију народа. Но не само то. На пристаништу марсељском поред француске заставе гордо се вије и застава Транзвала. Топовски метак објавио је долазак Кригеров а војници и матрози убојног брода „Гелдерланда“ у парадну оделу, војнички постројени одадоше му почаст И шта више председник француске републике свечано ће примити у Елисеју председника Транзвала, и вратиће му посету. А сад се већ зна, да ће и руски двор примити председника Кригера.

Није ли све ово велики удар по енглеску политику. Није ли ово већ доказ да су замршаји у Кинеској већ уздрмали толико хваљену хармонију европске дипломације. И није ли ово весник, да кинеско питање полако избацује већ на површину и транзвалско питање.

Бурска ствар не стоји данас лоше на бојном пољу, јер се Бури џиновски боре за слободу своју. Бурско питање није скинуто ни у Европи с дневног реда. Копља Русије, Америке и Француске све се више окрећу против Енглеске, а први судар њихов донеће и бурским државицама независност

Јеленко.

Нови Сад, 11. новембра.

Противу немађарских народа. Као што је познато, тројна жупанија решила је да умоли угарски сабор, нека измене народносни закон и то тако, да се немађарским народима у Угарској скуче и нека права, која су им била досад тим законом зајамчена. Уједно је та жупанија послала позив на све остале жупаније и муниципије, да јој се прикључе. Сад је у муниципији Ходмезе-Вашархељској дошла та ствар на дневни ред. И муниципија је решила, да се и она прикључи тројној жупанији.

Немађарски народи с болом у души гледају овака посла. Не зато што би имали што да изгубе. Какви су изгледи доћи ће скоро време, кад не ћемо имати ни један — ништа. Како се ради, тако ћемо и проћи и апсолутизам ће нас све — изједначити. Или зар има некога, који је толико глув, те не чује како се апсолутизам ближи?! Са свим се лепо чује тутњава његових корака, а чује се и то где пред њим иде финансијски и економски крах. И неки зар мисле, да је све добро, само не ваља, што немађарски народи имају у Угарској сувише велика права?! Нами изгледа, да те неке жупаније и муниципије чине као оно људи, који су пропали, па се још мало разбацују да саспу свету песка у очи...

Жалосно, врло жалосно!

ПОДЛИСТАК.

РОПСТВО НАШЕГ ДОБА.

Под овим насловом написао је гроф Лав Николајевић Толстој ново дело, које је већ угледало света. Ово дело није роман, него нека особите врсте социјолошка студија. Гроф Толстој важи као највећи и најоригиналнији песник нашег доба Његова новија дела изгледао је и ишчекивао цео образовани свет с великом запетошћу. И његов последњи роман »Васкрсење« је преведен небројено пута на разне језике, те је тако поплавио свет и стекао великоме песнику неизмерно уважење. А нема сумње, да ће и »Ропство нашег доба« изазвати велико интересовање, те ће бити веома много одобравања и порицања у многих и многих.

Др. Димитрије Вергун, приказује сад дело у бечком седмичном часопису »Време«. Књига говори о насиљу савремене државе, али не полаже ни на државу у будућности. Толстој почиње са описивањем грознога положаја железничких радника у Москви, који по 36 сахата без одмора морају да товаре кола робом Затим говори о положају радника, који врше нездрав и убитачан рад, а то су: слагачи, радници у фабрикама за огледала, карте, жигице, шећер, дуван, стакло, копачи угљена, испирачи злата... Статистички подаци доказују, да радници вишег реда просечно живе 55, а ови радници само — 29 година. »Мислио би човек,« вели Толстој, »да људи који то знају, па опет се користе тим радом, не ће ни за часак више мировати. Али ми либерални, хумани људи, који имамо тако нежне осећаје, који не трпимо, да се муче ни животиње, а камо ли људи ми не попуштамо, но се користимо таквим радом, да би на рачун других обогатили се, те остајемо са свим равнодушни.

Кривицу због тога сваљује Толстој не само на стару науку, која говори, да је божја воља, да на земљи буде господе и слугу, но и на социјологију, која је пронашла чак и законе, по којима се рад и корист од њега подељује међу људма. Као што су некад ницале читаве гомиле књига о божјој вољи, тако се сад пишу тма божја књижица о раду, понуди и тражњи. капиталу, ренти, надници, вредности и т. д. Све те књиге су исто тако неразумљиве, као и пређашњи теолошки трактати, али оне постижу своју сврху, оне објашњавају друштвено уређење, што постоји, а по којем неки људи не морају да раде, но могу да живе на рачун својих ближњих. Основно начело свих тих учења је једно и исто: На име, да међусобни одношај људи, није условљен тиме, шта је добро а шта зло, но тиме, што је по вољи оним људма, који се палазе у повољном положају. Али, као што је пре било сумњиво учење поповско, тако је сад у новије доба учење социјалистичко. Неће се радник опростити од вршења таквог рада који је опасан по здравље и живот, ни смањивањем радног времена, ни повишењем наднице, па ни обећаним удруживањем производних средстава. Сви песници и мислиоци су прогласили пољски рад као идеал човечје среће, јер је овај према фабричком раду увек здравији, али нова наука учи, да ратари морају да напуштају своја села, да би потражили и нашли себи у варошким фабрикама боља и кориснија занимања. И сад оштро удара Толстој против утопија о једнакости. Како ће бити с поделом рада у будућој држави? Ко ће да врши послове здравље шкодљиве фабричке радове? Ко ће да буде радник у фабрици шминке с корпом на устма, ко ли ложач на локомотиви, рудар, ко ли да чисти канале? О томе ћути нова наука. Без присиљавања не да се подела рада ни замислити. А како се слаже то присиљавање с обећаном грађанском слободом? Биће увек људи, који ће тврдити, да су излишни, па и шкодљиви: све изложбе, академије, пиво, вино, па и само месо. Па како ће се присилити такви људи, да производе ствари, за које мисле, е су уопште шкодљиве? Према томе је неоснована предпоставка, да ће, после остварења социјалистичких идејала, сви људи бити слободни од онога, што треба имућни ред друштвени, јер она садржи у себи нерешиве противности.

Као што су пре укинућа ропства, противници његови захтевали, да се оно укине, па опет робове оставише у зависном положају према поседницима, тако исто се данас тражи ослобођење радника од капиталиста и удружи-

Нови Сад, 11. новембра.

Да ли манастири доприносе што за српску просвету? Пишу нам из Славоније: „У уводном чланку у једном од најновијих бројева „Заставе“ беше говора, како манастири наши, крај толико хиљада ланаца земље не доприносе ништа на српске просветне цели. У хатар истине нека се ово знаде: Кад је отац Георгије пре неколико година у договору са настојатељима манастирским основао у манастиру Хопову монашку школу, онда су се сви настојатељи обвезали, да ће њихови манастири доприносити годишње неку извесну своту за издржавање те школе, те су доиста и допринашали. Н. пр. Крушедол Гргетег и Беочин по 2000 ф. (или 1800 ф.), Кувеждин и Привина Глава по 500 ф., Шишатовац 300 форинти, што је укупно 12—13000 ф. Рачуна о том за оно неколико година, док је школа постојала, нико жив није видио.

Сад је та школа „шпренгована“, али манастири опет за то доприносе те своте. Па настаје питање: камо се дева тај новац и на што се троши? Да не ће можда тим новцем из „својега џепа“ отац Георгије подићи онај семинар за манастирске ђаке у Карловцима, а чудно да славопојац Георгијев проф. Магарашевић није и то изнео у свом славопеву?!

Нови Сад, 11. новембра

Верска једнакост у Хрватској и Славонији. У финансијском одбору сабора Хрватске и Славоније говорио је посланик Ђурковић да се донесе интерконфесионалан закон, који би изједначио све веро исповести. — Бан је одговорио, да је то све лепо и красно, ал није још време. Треба сачекати то згодно време.

Дакле бан хоће, само неда време. Сироти православни Срби, кад је све готово и сви хоће, не да им време. Јер ето то је време јаче и од бана...

— Шта ће сад српски клуб? Ми то знамо да они имају јака поверења у бана Хедерварија. И знамо да воле да иду за њим. Само хоће ли већ једном и они поставити питање: Јел време да и даље иду за баном? И допушта ли њима то време да и даље кулуче на штету и срамоту народа свога. Не би ли боље било да мало врше своју дужност па да чекају згодно време кад ће опет за баном Хедерваријем?!

Политички преглед.

Међународносни примирителни суд. По закључку конференције мира, средином децембра треба да се састану чланови примирителног суда. Те чланове именују оне државе, које су суделовале и потписале закључке конференције мира. Свака држава има права да именује највише до четир члана. И како из Амстердама јављају, све заинтересоване државе употребиће потпуно то своје право, а некоје су већ и именовале своје чланове примирителног суда. По себи се разуме, да ће свака држава изаслати своје најспремније и највиђеније људе. Међу члановима Русије је и тајни саветник професор Мартене, од Француза Буржоа, од стране Белгије сенатор Дес камис. Примирителни суд имаће врло обилата материјала за рад.

Кригер у Марсељу. У четвртак у вече био је свечани банкет у почаст Кригерову. На банкету је било 200 особа. Кригер се преко др. Лида извинио, да због умора и жалости не може учествовати Не ће и не може никад заборавити срдачни дочек вароши Марсеља. То је превазишло свако његово очекивање, ма и од оне вароши, која је Француској ону величанствену народну химну дала, ону марсељезу, која је песма свију народа, чију независност хоће да униште и који се налазе у борби против угњетача. У име Кригерово испио је др. Лид у здравље председника француске републике а у име своје у здравље одбора који је придонео, да се одржи независност јужно-афричких република и који је потпомагао њихову борбу. Пало је још више значајних здравица, Кригер је сутра дан отпутовао за Париз. — Енглески листови хоће да су ладнокрвни, ал им из сваког реда избија бес и срдита немоћ, због тога, што је Кригер у Француској тако дочекан. И у тој својој срдитој немоћи, Енглези признају зар Француској њено коректно држање и изричу своју наду, да Кригер на своме путу у Европи, код меродавних личности неће наћи ни најмање воље да се ове заузму за бурску ствар Веле, да Кригер има да захвали само енглеској стрпељивости, што је и дошао у Европу. Уверени су да ни једна влада у Европи неће предузети да поведе демонстрације за љубав бурских државица и тако изазове општи рат. Енглеска ће прогласити анексију Транзвала и свака стража у Транзвалу пређе границе дипломације.

Рат између Енглеске и Транзвала. Наиновија вест јавља, да је лорд Киченер скоро готов са својим планом, по коме би се брзо учинио крај рату у јужној Африци. Његова процедура којом мисли да поступи према Бурима, што воде четнички рат није ни најмање блага. Пре него што отпочне лорд Киченер своју операцију сви ратни извештачи мораће напустити Транзвал. Новине неће смети излазити. Као што се види Енглеска се спрема да драконским поступком учини рату крај. Само да не преврши већ једном мера и њена дивљаштва и обести.

Рат између Кине и удружених сила.

У лепој хармонији међу савезницима, дошло је, дакле, до судара, па и расула. Или како да се схвати друкчије ова вест из Пекинга, да су при последњем састанку заступника искрсле ненадно разлике у мишљењу, те да су због тога састанци на неизвесно време одгођени. Но не само то. Сад се већ наглашава, да ће то одгођење трајати подуже време, јер су се заступници због противности у мишљењима обратили на своје државе, да оне заузму становиште. А како из Париза јављају преговори међу савезницима дошли су дотле, да није искључено, да ће се распасти цео концерт. По овоме се јасно види, колико сати већ куца у „хармоничну концерту“ великих сила.

С друге странке Америка не само да са свим иступа из тога „хармоничног концерта, већ почиње и да протестује. Она је наложила своме заступнику Конгеру да се одпре свакој општој ревизији трговачких уговора са Кином. Јер по мнењу Америке, сада је за то „врло рђаво време“.

Но не само то, док Америка упорно остаје при томе, да су претерани они захтеви заступника, који траже да се толике поглавице кинеске погубе. Немачка другче одговара. Немачка је наиме, ваљада као одговор на Амерички протест, предложила, да се прво погубе 11 принчева и високих чиновника кинеских, па да се онда приступи преговарању са Кином. Није ли ово отворено изазивање Америке а можда и других држава.

За овим стиже и друга вест из Кине, која је по развој тамошњих прилика такођер од велике важности. Русија је почела у већем броју да повлачи своју војску из Кине. Из Порт-Артура јављају, да се она одељења треће, четврте и пете шицарске бригаде вратила у свој сталан логор, која су се борила у Кини. Осим тога на француском броду ‚Ville de Tamatave‘ вратили су се 12 официра, 4 чиновника, 666 војника штаба и 1. батаљона 13. шицарске регименте, вратили су се још 2 официра и 130 момака прве батерије а 4. шицарске артиљеријске дивизије. На броду „Тамбов“-у вратили су се остали делови 13. шицарске регименте и 4. шицарске артиљериске дивизије. Но како руски листови јављају, Русија ће повући у брзо и још друга војна одељења своја из Кине, а задржаће потребан број само у Манцурији.

Међу тим побуна у Кини узима све више маха. Кинески војници и боксери дижу главе, и велике чете њихове појављују се на све стране. Да дух у боксера и кинеских војника није сломијен, види се најбоље из најновије вести из Пекинга, да се немачка војска сударила са кинеском војском код Пекинга, и да су Кине-

---

вање произвођача, па се опет остављају радници у зависном положају према данашњој подели рада, која се држи за неизмењиву. Социјалистичко учење, којег се, неупуштајући се у појединости, држе данас сви, који мисле, да су образовани и напредни, изгледа при површном посматрању као либерално, шта више и као радикално учење, јер напада на имућне друштвене редове, али при ближем посматрању, показује се оно као најконзервативније, сурово и грозно учење! Хоће се чврсто придржавање за данашњу поделу рада, јер се хоће да ствара и даље велики квантум културних објеката. У свима железницама, телеграфима, телефонима, фотографским апаратима, рентгеновим зрацима, клиникама, изложбама и т. д. гледа се нешто свето, о чему се не да ни замислити, да се може изменити.

С укинућем ропства измењен је само облик овога. Лично ропство претворено је у новчано ропство, »Гвоздени закони« ваља по речи немачких социјалиста, да одрже људство у томе. Али као што је дошло време, кад је човечанство укинуло законе о личном ропству, чим се уверило о штетности ових, тако исто су очевидне данас штетне последице сувременог друштвеног уређења, да је поникла на све стране сумња у правду и потребу закона о власништву земље, порези и својини уопште. Је ли истина, да се не смеју употребити њиве, ако су оне својина људи, који их не раде? Је ли истина, да се пореза мора за то да плаћа, јер је уведена уз општи и ако неизречени пристанак и што се употребљава на опште добро? Је ли истина, да се не смеју употребити ствари, које служе за подмирење личне потребе, ако су оне својина других људи? У ова три закона лежи основа ропства данашњег доба Уведена су многа уређења, али ови закони постоје и у републикама, као и у деспотским државама. А по тим законима могу извесни људи, да присиле друге људе, организованом силом да врше вољу њихову, а ако не ће, да се могу казнити батином, апсом, па и смрћу Узрок јада и невоље раденичке лежи у ропству, а узрок ропства су закони, који почивају на организованој сили. Ту би ваљало, дакле, почети ако се хоће да укине ропство. А то се може учинити само ускраћивањем у новцу и војницима. Ни један човек нека не учествује у управи ни својевољно, ни под морање. Нека ни један не буде ни војник, ни фердмаршал, ни министар, ни посланик и т. д. У кратко нека се ни један не прима ни једног положаја, који је у свези са силом. Нека даље нико не плаћа порезу, а још мање ко да живи од угњетене порезе. Нека најзад ни један човек, који жели не само себи, но и другима добра, не призива у помоћ никакву државну силу, ни ради заштите себе и својега, ни ради заштите своје слободе. Нека у толико ужива земље, као и производа туђег и свога рада, уколико други људи не могу имати права на то. (Излишно је спомињати, да је ово дело грофа Лава Николајевића Толстоја већ забрањено у Русији).

Против тврдње, да је ово неизведљиво, Толстој вели, да сваки човек треба да удеси свој живот тако, да што мање учествује у вршењу данашњег зла. »Ми не знамо, а не можемо ни предвидети«, вели Толстој, »како ће се ослабити данашња сила и управа и извршити ослобођење човечанства од ње, а не можемо ни то знати, какав ће облик узети будуће уређење човечанског живота, али можемо за извесно знати, да живот људски, који ће бити неодвисан од силе, и који не ће ову призивати у помоћ, законитом животу и свести људској више одговара, но данашњи живот, где људи, који и сами учествују у управи, боре се бајаги с овом, а овамо новом силом, хоће да униште силу стару«.

То су мисли у најновијем делу апостола са Јасне Пољане. »Ренитентни анархиста«, као што га је згодно назвао Павле Егубахер у свом једном делу о анархизму, говори из сваког његова реда. Етичка самосвест, чији је највиши закон алтруистична дужност према ближњима, и ако почива на егостичним инстинктима, као што рече Крапоткин у својој брошири ‚La morale anarchiste‘ то је вечити његов почетни мотив, који је најлепше изложен у делу његову »Небесно царство је у вами санима«. А нова самосвест почива у томе што је тај мотив употребио за обарање социјализма и ширење социјалистичких књига, које обожава нарочито руска омладина.

Превео: **З. В.**

зи потукли и потисли немачку војску.

По свима вестима из Кине, сад ће тек да отпочне одлучна и крвава борба. И значајно врло да баш у то време, Америка иступа из савеза, јапанска војска одлази не зна се куда, Русија повлачи своју војску, а Француска се спрема да пође стопама Русије.

ДОПИС.

Из шидске околине на св. Арханђела. (Истина о манастиру Привиној Глави.) Неки дописници одавде дали се на посао те у три пута у цењеној „Застави“ критикују одношаје у манастиру Привиној Глави.

Критиковати је слободно сваком и о овом српском народном добру водити рачуна, само не треба износити оно, што не стоји, па поред некога, који је заслужио, да се напада, нападати некога, који је баш обратно заслужио признање.

У колико је нама овде око Шида познато — а ми овде са свим тачно познајемо манастир тај и прилике у њему — биће да је истина, да прота Јеремић односи којешта од манастира а истина је, да он са својом многобројном породицом долази често у манастир, баш као у своју дедовину. Но ко познаје дрскост г. проте и грамзивост, кад се зна, да је он највернији и најбољи апостол оца Георгија, кад се зна, да он у двору карловачком, у конзисторији, административном одбору има највећи утицај — онда је лако схватити, да нема оног калуђера у Фрушкој Гори, који би се смео одупрети жељи г. проте. Тако за тај грабеж г. проте крив је само он и позната осветљива нарав оца Георгија, коју би без сумње осетио сваки онај калуђер, који би се усудио да г. проту не прими на летовање или не напуни му кола при поласку.

Колико пак ми познајемо г. игумана Теофана Косовца, његову радиност, његову штедљивост и чување, можемо поуздано тврдити, да он то не даје г. проти од воље, него по оној Његошевој: „Зло се трпи од страха горега“.

Дописник „Прњаворац“ скроз неправедно напада г. игумана. Милостиво допушта, да је г. игуман био „доста добар“ калуђер, но сада да је нестало у њега „чесности и ваљаности“, да је почео харчити манастирски иметак и да се одао уживању.

Не може се замислити теже осуде од ове. Може се осудити, што нема снаге да се одупре проти Јеремићу и пушта га да развлачи.

Ал иначе је добар, могло би се рећи, да г. игуман спада међу наше најбоље манастирске калуђере. Човек без даље наобразбе, од природе, ванредно даровит, вредан, усталац, окретан, углађен знао је својим понашањем, радом својим предусретљивошћу стећи љубав и поштовање у свакога, који га познаје. Сав народ око манастира сматра га као оца, јер он за свакога има лепу реч, свакому помоћи и лепим разумним саветом и делом.

Нека тај назови прњаворац упита макар којега прњаворца у истину за г. игумана, и чуће да је све оно истина, што сам напред рекао.

Г. игуман је још као дете дошао у овај манастир пре 52—53 године, ту је ђаковао и покалуђерио се. Манастир је тада јако рђаво стајао: економије скоро није ни било, братија животарила којекако, у манастиру није било ничега, ни јајета у кући није било, што ми одавде најбоље знамо.

Кад је он постао намесником, свом душом и свом снагом одао се на посао, да подигне опали манастир. Он је сву своју очевину допринео у манастир и тим је почео радити. Неуморним радом он је све из темеља подизао па кад је после смрти старога игумана он примио управу — за кратко време подиже се манастир тако, како никада није стајао. Малу Привину Главу убрајану као и данас међу наше манастире, који најбоље стоје. А кад се узме, да н. пр. Крушедол са својих 2500 ланаца ораће земље мора да даје своју земљу под аренду, да осим Крушедола, Гргетега, Беочина и Ковеждина сви остали манастири фрушкогорски — са много већим иметком — имају дуга и кубуре, а Привина Глава нема свега тога, онда није прекор оправдан.

Па не само да нема дуга, него треба загледати само у манастирску економију у манастирско добро, па ће се видити, да је све у најбољем реду. Салаш, са многим зградама, мајур, стоје око манастира, све у најлепшем реду. Економија се узорна води, а за последње четир године подигнут је виноград од 8 јутара, засађен американском лозом, који је такођер узорно уређен те ће за коју годину донашати манастиру леп приход. Смело тврдим, да ни један манастир нема овакова винограда.

Највећа неправда, почињена је тиме, што се г. игуману подмеће, да се дао на уживање и не штеди добро манастирско. Напротив, г. игуман налази највеће уживање у самом манастиру и у томе, како ће што боље привредити манастиру, а из манастира он иде само онда и онамо, куда интереси манастира захтевају.

Његову вредноћу и разумевање увиделе су и оцениле и наше црквене власти, и сваки пут, кад је саборски одбор прегледао манастир, поднео је извештај, да је све нађено у најбољем реду. Тако је било, кад је г. игуману по изасланицима саборског одбора пок. Шандору Рогулићу и садашњем епископу темишварском — ако се не варам 1874. — предана управа манастира, тако и после више пута. За време седисваканције после смрти Германове њему је саборски одбор поверио управу даљскога добра уз годишњу плату од 1600 ф. и то као припознатом изврсном управитељу. Ту плату своју он је утрошио у манастир.

Дакле из ових кратких црта види се, да г. игуман Теофан Косовац заслужује похвалу и признање за свој неуморни рад кроз 52—53 године у манастиру Привиној Глави, који је он из основа подигао и који је под његовом мудром и савесном управом процвао као мало који.

Толико у хатар истини.

Љубитељ истине.

Траже дефрауданта.

У железничком влаку седи свештеник, коме је недавно дао патријарх Георгије црвени појас. Десница му је непрестано на том појасу, а уста му узносе врлине оца Георгија без краја и конца.

Други свештеник мрмља од времена на време само: — Јà, јà, јà! А то »јà«, такво је, да управо не знаш: одобрава ли или не? Једна госпођа само зева, а ја извадио новине из џепа те читам... Из тог читања тргне ме по који восклик господина у црвеном појасу: — Ни трун, ни молекил, ил што но кажу физичари, ни атом не може пасти на чистоту његову.

Воз је јурио из Будимпеште пут Карловаца. У Новом Саду изађем у рестаурацију и кад се вратих господин у црвеном појасу још једнако тумачи, како је атом малена ствар, али и он не може да падне, зна се већ на кога. Други свештеник све једнако вели: јà, јà, јà, а госпођа је стајала на прозору и гледала на путнике.

Кад се влак кренуо, отпоче она: — Шта ли ће она 4 жандара, Боже мој?! Сигурно иду где год на вашар, да одржавају ред. Да сам у власти, ја бих забранила те вашаре. Ти паори и не знају друго, но да се бију по вашарима.

— Неће они на вашар — кажем ја. — У опште не иду, да се боче са »паорима«.

— Ви сте разговарали с њима? — пита ме она радознало.

— Случајно сам дознао.

— Па?

— Тиче се једног великог господина. Иду у Карловце — рекох веома тихим гласом.

— Е, молим вас! — кликну она и приђе ми са свим близу.

— Тиче се дефраудације.

— Дефраудације!

— Та знате већ чије?! Било је у свима новинама. Али сад је долијао... Ухватиће га и предати суду. Крајње је и време.

Онај господин са црвеним појасем се узврпољио

— Ви се шалите господине! каже.

— На моју реч, не шалим. А знате и право је Иду право у двор Зашто да не. Зар ако је он велики господин?!

— Свештеник у црвеном појасу се ознојио. — И ви одобравате то? пита ме.

— Одобравам!

— Он се промисли, па хукну. Па добро, добро и ја сам за правду, ал треба гледати и на форму. Њему ће знате судити синод. Па се то може удесити и са мање бруке. Оно, знамо сви ми да је било нечега, ал за Бога, не треба баш дотле да дође.

— Коме ће судити синод? питам ја.

— Па њему... Његовој Светости!

— А ко говори о Његовој Светости?! Та он је чист и што веле физичари ни атом, нит је пао на њега, нит може пасти на њега.

— А да о каквом великом господину и каквој дефраудацији говорите ви? Та рекли сте, да је било у свима новинама. И да ће они жандари и Карловце и да ће у двор...

— Ах тако! Та ја говорим о благајнику београдксе националне банке Михајлу Илићу. Зар нисте читали у свима новинама о његовој проневери. Сад су дочули жандари, да је у Карловцима, те иду да га траже. А тражиће га свуде, па и у двору, јер је за владе патријарха Георгија ушло у обичај, да се траже дефрауданти по српским манастирима и дворовима...

Господин у црвеном појасу изађе у ходник, где је сво време до Карловаца — откашљао.

Вести из места и са стране.

Свечани дочек Кригеров у Марсељу и енглеска обест. У Марсељу дочекали су Кригера осим Француза још и преставници скоро свих европских народа. Дочек овај беше величанствен и срдачан. Цела варош беше дивно окићена. У свакој скоро кући до дубоко у ноћ трајало је весеље. Но неколико Енглеза, својом дрскошћу и безобзирношћу, мал не изазваше шкандал и не извукоше добру лексију. У једном хотелу на главној улици изашли су на балкон, када је Кригер коли том улицом пролазио и не хтедоше шешира скинути, већ с подсмехом гледаху Кригера. Огорчен народ поче викати: Доле шешир! Доле шешир! Но Енглези не скидоше шешира већ почеше са балкона бацати потуре. Народ се поче комешати и Енглези се повукоше с балкона. Када су Енглези прошли поред стана Кригерова, почеше звиждати, и само их је полиција могла спасти. Када је народ огорчен због дрскости Енглеза, пролазио поред хотела у коме су ови становали, клицао је: „Доле са Енглезима! У воду са Енглезима!“ А кад је видео, да на томе хотелу нема заставе, огорчено је почео викати: „Заставу напред“, „Заставу“. И кад су на балкону извешене биле две велике заставе, онда је бурно тапшао. — Касније је хтела једна четица незадовољника, да продре у хотел, у коме су Енглези били, но полиција је сузбила, и том приликом рањена су два полицаја.

Пловидба на Ђердапу. Објављен је извештај управе великог канала на Ђердапу. Из статистике, која је ту, видимо, да је од 1. јануара до 30 септембра, по нов., прошло тим каналом 1080 парних лађа и 824 шлепа, и које су платили за пролаз 365.705 круна. Од те суме платило је дунавско паробродарско друштво 222.130 круна; мађарско пловидбено друштво 83.304; румунска друштва 41.891; српско паробродско друштво 8431; руска друштва 4376 и немачке лађе 5567 круна.

Женидба принца Виктора Наполеона. Из Рима јављају једном белгијском листу, да се воде преговори о женидби принца Виктора Наполеона II. Принц је рад, ако већ није то и учинио — да запроси ових дана руку велике кнегиње Јелене, кћери великог кнеза Владимира.

Царева болест. О болести руског цара Николе изишла је у четвртак оваква објава: Јучерашњег дана осећао се цар доста добро. Око 2 сах. по подне пала је температура до 37·9, око 10 сах. увече скочила је на 38·7, а пулс је ударао 68 пута у минуту. Ноћу је цар мало спавао. По ујутру се повољно осећао. У четвртак у 9 сахата пре подне температура беше 38·4 а пулс 72.

Свештеник као варалица. Из Сегедина јављају будимпештанским листовима, да је жандармерија ушла у траг једном свештенику, који квари вино. На оближњој сегединској пустари Кираљхалом има попа подрум, а у подруму више буради лажна вина. Свештеник је реформат и зове се Емил Хороши. Ту су нашли и велику количину средстава за кварење вина. Попа се занима већ од дужег времена панчовањем а и продаје то вино, као производ из свог винограда. Жандармерија је пријавила попу власти, која ће хемијски да испита каквоћу вина.

Мамутова кост. У Мишколцу хоће да повећају железничку станицу. За време копања темеља, наишли су радници на изванредно велику мамутову кост. Кост је дугачка 330 сантиметара, средњи обим јој је 64 сантиметра а тањи део 48 сантиметара. Важила је 180 кила. У Угарској је ово највећа мамутова кост до сад. До сад беше највећа она, што су је нашли у Дунаву, а што се сад чува у народном музеју. Дужина ове кости је 300 сантиметара. Кост још није извађена, јер је већ у распадању, па мора јако да се пази. Музеј у Мишколцу добиће у овој кости веома драгоцену старину.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 11. новембра.

Будимпешта. Расправа у погледу канализације траје и даље у сабору.

Синганфу. Здравље царичино све је неповољније. — У провинцији Шанзи влада ужасна глад, народ се рани са травом, лишћем и корењем.

Тијенчин. Руске војене власти јављају, да је издата заповест, да се уништи одлука о издавању железница.

Вашингтон. Државни секретар Хај управио на велесиле ноту, препоручујући умерену политику, особито у питању казни великодостојника и због одштете.

ОГЛАСИ.

Ball-Seiden-Robe fl. 6.30

und höher! — 14 Meter! porto- und zollfrei zugesandt! Muster umgehend; ebenso von schwarzer, weißer u. farbiger „Henneberg-Seide“ v. 45 Kreuz. bis fl. 14.65 p. Met.

G. Henneberg Seiden-Fabrikant
(k. u. k. Hofl.) Zürich. 533 35—40

Тражимо вичног
стаклорезачког помоћника
и помоћника фарбарске радње.
Понуде ваља слати
Максиму Флајшеру и Мајеру
у Београду. 622 1-3

ПРОДАЈА КУЋЕ
У ЖАБЉУ (у Бачкој).

Продаје се из слободне руке **кућа без терета**, зидана недавно од тврдога материјала, *подесна за сваку радњу*, пошто је на пијаци на најживљем месту.

Ко жели упустити се у погодбу, нека се с тачном адресом обрати на администрацију овога листа, која понуде доставља власнику куће. 603 4-6

НЕЧУВЕНО!!
236 комада за само
2 фор. 10 нов.

1 сат са лепим ланцем уз трогодишњу гаранцију; 1 врло диван цигаренштиц, 1 врло фини џепни нож; 1 врло фини новчаник; 1 врло елегантан прстен са имитираним драгим камењем; 1 гарнитура дугмади за манжетне од дубл-злата и дугмад за кошуље са патент-копчама; 1 мирисави сапун за лице; 1 врло лепо огледало са кутијом; 1 дивна мастионица са прибором; 1 елегантна бележница; 1 пар (2 ком.) минђуша са симили-бриљантима; 20 предмета ради коресподенције, и још 210 комада разних предмета, који су за кућу потребни као додатак. Све заједно са сатом, који сам те новце вреди, кошта само 2 ф. 10 нч.

Поручити уз поштанско поузеће кроз

Wiener Grand-Filiale.
Alex. Jungerwirth,
Postfach L/658. Krakau.

Примедба. Што се не допада, враћа се новац натраг. 618 1 2

Ако желите добру
КАФУ
да пијете, то наручите код
Fiumaner
Kaffee-Import-Gesellschaft
aus Fiume.

4 ½ кгр. New-Cuba, фина чиста 6 ф. 75 н.
„ „ Manila, мирисава, јака 6 ф. 75 н
„ „ Hodeida-Mocca ванр. кус 7 ф 42 н.
„ „ Soerabaja, најпријат. пиће 8 ф. 55 н.
„ „ Cuba, Ceylon, Menado,
ванр. мешавина (свака сорта башка) 7 ф. 42 н.

Са кафом се може упаковати и ¼ кгр.
Imperial-Thee 1 ф. 60 н.
Све са плаћеном поштарином и ђумруком поштанским поузећем. 598 5—10

Ценовник бадава о нашем трошку.

ПАЖЊА
апотекарима и дрогеристима.

У једној од главних српских вароши од 80.000 становника, предаје се из слободне руке добро уређена

ДРОГЕРИЈА

са повољним условима. Данашњи лагер изнаша око 25.000 форината.

Оферте ваља слати на администрацију „Заставе“ под шифром **И. К. Д.** 608 3—3

ПРОДАЈА ЗЕМЉЕ.

У илочком атару продаје се из слободне руке
100 ЛАНАЦА
прве класе ораће земље. Иста је земља сесионална и има права на пашњак и шуму.

Ближа извешћа даје
Stefan Bernheim
597 2—3 У ИЛОКУ.

Др. ФРАЊА ОФНЕР

почео је своју лечничку праксу у **Новом Саду**, у Андрашијевој улици под 2. Прима: од 9—11 пре и од 2—4 сах. после подне.
619 2—2

КАФА.
Управо из Хамбурга.
4¾ киле, заједмчена најбоља роба, слободна од поштарине уз поузеће или за готово.

Афричка Мока, перл зрна	круна	7·70
Сантос, ванредно фина	„	7·70
Салвадор, зелена снажна	„	8·70
Цејлон, плаво-зелена, најфинија	„	11·80
Златна Јава, жућкаста	„	11·29
Перл-кафа, врло фина	„	10·80
Арапска Мока, фф. мирисава	„	13·20

Ценовник са ђумручном тарифом бадава
Ettlinger & Co., Hamburg. 560 4—10

ШТАЈЕРСКИ
ЛОДЕН
за одела
за огртаче
за хавелоке
за спортодела
за ватрогасце
за ливреје
СВЕ ЧИСТА ВУНА.

Најмодернијих и најбољих квалитета
ЧОХАНИХ ШТОФОВА
ЗА МУШКА ОДЕЛА.

Највеће стовариште штофова за
КАПУТЕ ЗИМСКЕ
Црних и плавих **Камгарнова, Шевиота** од **3 кр.** па на више.

Мустре бесплатно.

Чохано одеље фирме **KASTNER & ÖHLER, GRAZ.**
9—13 474

Врло лепа, пространа и са потребним просторијама, као и с намештајом и билијаром, а на најживљем месту
ГОСТИОНИЦА „КОД ТРИ КРУНЕ“
у којој се палази и Хрватска Читаоница издаје се под најам одмах.

Упитати куће газдарицу
удову ФРУТ,
620 2—3 у Срем Карловцима.

ПАМУЧНА ТРГОВИНА
АРОНА ЈОВАНОВИЋА
У ВРШЦУ
потребује једног млађег доброг помоћника, који одма ступити може. 612 3—3

ПРОТИВУ РЕВМАТИЗМА
КОСТОБОЉЕ, ИСХИЈЕ, КОЖНИХ БОЛЕСТИ итд.
употребљује се са најбољим успехом
АРТЕСКО КУПАТИЛО
(у коме има *јодне соли и сумпора*)
у Новоме Саду, на вашаришту.

За зимску сезону са свим ново удешено. Топла и ладна купања у кадама, стоји посведевно поштованој публици на расположењу. *Цена је једном купању заједно са рубљем* **40 новч.** или **80 потура.** У претплати јефтиније.

С високопоштовања
2—10 613 **Е. Барфус.**

Од лечничких капацитета опробано је и у већим болницама са највећим успехом употребљавани
RHEUMA-GEIST
дејствује сигурно и необично брзо против ревматизам, исхије, костобоље итд.

Дејствује у неким случајевима тако ванредно, да и код најстаријих болести после неколико употреба најјачи болови престану.

Одликовано 1895 на изложби у Кајиру, 1896. на хигијенској изложби у Лондону са почасном дипл. и златном медаљом.

Бројених признања и захвалница. Чудновато лековито дејство.

Зубо и главобољу лечи за 5 минута

Цена је једној флаши са упутством 1 **круна**, а у јачој каквоћи **2 круне 40 пот.**

Добити се може скоро у свима апотекама.

Поштанским поузећем или кад се новац унапред пошље шиље сам изналазач
WIDDER GYULA
Apotheker in S.-A.-UJHELY.

Главно стовариште у Будим-Пешти: у апотеци г. Jozef v. Török, Király-utcza 12. и у Егеровој „Надор-апотеци“ VI. váczi-körut 17.

У Новом Саду: код апотекара Стевана Херцога; **у Руми:** код апотекара Јосифа Хондла; **у Инђији:** код апотекара Хајниша Антала.
576 3 10

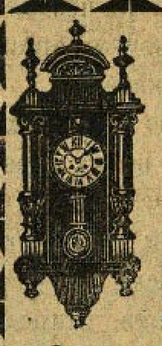

САТОВИ СА ШЕТАЛИЦОМ

Орахово дрво, политираних 65—70 центм. високих, са стројем што удара 4 фор. 80 новч.; 80 центм. високих, који се сваких 14 дана навијају, а ударају сваког пола и читавог сата, лепо свира, са свим елегантан кошта само 7 фор. 50 новч. Сатови ови су уједно и као најлепши кућевни украс. Трошак за упаковање износи 40 новч.

Сат будилник са круном
(Kronen-Wecker)
последња новина

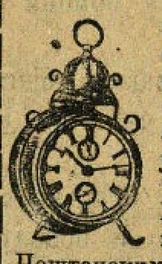

заштићен патентом, као што ова слика са стране показује, 20 центм. висок, оклоп од никла или бакра, звони јако и дуго, иде и буди најтачније а цена је 2 фор. 50 новч., а који ћеју светли 2 фор. 80 нов., а који је са календаром удешен 3 фор. 20 нов. За тачан ход мојих сатова три године јамчим. Коме се у случају не допада, враћам новац натраг, те по томе је губитак искључен. Поштанским поузећем или унапред послатим новцем, добити се може код

F. Rabinovicz,
WIEN, I., Maximilianstrasse 3./S.
577 2 2

Поштованој публици стављамо до повољног знања, да се
ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
ПРИПОЗНАТЕ
ФАБРИКЕ КОЊАКА ГРОФА ГЕЗЕ ЕСТЕРХАЗИЈА
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА
У БУДИМПЕШТИ
налази код
З. АРСЕНИЋА
У НОВОМЕ САДУ.
1—10

Лично признање кнеза Бизмарка и Лудвига Кошута.

На свима изложбама са највећим одликовањима премирано. Естерхазијев коњак је љубимац публике.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.